

Trpěl pod Pontským Pilátem

Převod materiálu

Ondřej Macek

Pořadí v lekci

33

Téma

Historicita a realnost Ježíšova odsouzení a utrpení.

Cíle

Získat základní obrysy a důvody procesu s Ježíšem, proč, kým, jak byl souzen; kdo a jak mluvil; kdo a proč mluvil.

Pro učitele

Biblický text: J 18,28–19,16 a paralely v dalších evangeliích

Poznámky k textu

- **Velerada, rada, synedrion:** doslova sedět pohromadě, shromáždění zákoník a starších. Žecky mluvící východ pod vládou Říma byl rozdělen do pěti správních celků kontrolovaných synedrii. Synedrion hrálo roli soudu a úřadu politicko-ekonomického (pořádek, evidence obyvatelstva, daně atd.). Mělo zřejmě 71 členů z různých skupin izraelské společnosti. Synedrion nemělo hrdelní kompetenci (Štěpán byl nejspíše lynčován, nikoli odsouzen). Zdá se, že se procesu s Ježíšem účastnili jen saduceové a nikoli farizeové.
- **Pilát:** judský prefekt či prokurátor v letech 26–36. Od roku 6 (sesazení Archelaa) bylo Judsko pod přímou vládou Říma. Řím zastupoval vojenský (policejní) úředník, který zpravidla sídlil v Cesareji. Sám podléhal správci provincie Sýrie. Pilatus snad mohl pocházet z oblasti Samnie. Jméno Pilatus získal po předcích. Latinské pillum znamená kopí. Pontius je jméno rodové. Nevíme, kde a kdy se přesně narodil ani nic o jeho životě.

Pilát dovolil římským vojákům vstoupit do Jeruzaléma s korouhvemi (s pohanskými náboženskými symboly). Za jeho předchůdců je vojáci nechávali za hradbami města. Z chrámových daní nechal vybudovat vodovod do Jeruzaléma. Velmi tvrdě vystupoval proti těm, kdo jen nepatrně vykazovali známky jakéhosi odporu proti Římu. Podle zprávy v L 13,1 nechal povraždit jakési galilejské poutníky přímě u oltáře. Podobně nechal pobít i Samařany na hoře Garizím. Samařané si však stěžovali u římského legáta v Sýrii Vittelii. Na to byl Pilát odvolán. Podle legendy byl později vypovězen do Vienny na Rhon (jižní Francie), kde spáchal sebevraždu.

Podle J 19,12 poukazoval dav na to, že Pilát byl nositelem titulu „přítel císařův“ — vysokého císařského vyznamenání.

V roce 1961 byl Cesareji nalezen kámen s latinským nápisem Pilátova jména.

- **Barabáš:** z aram. „syn otce“, zřejmě protiřímský povstalec (vrah — Mk 15,7; L 23,19; vzbuřenec — J 18,40), možná zélóta (Mk 15,6–15 a par.). Lid chce, aby jim Pilát propustil politicky aktivního Barabáše, nikoli Ježíše, jehož království není z tohoto světa.

Zvyk propustit vězně je doložen v Mišně (sbírka rabínských komentářů a výkladů Zákona uzavřená na konci 2. století).

- **Kaifáš:** přízvisko velekněze Josefa (18–36), nástupce svého tchána Annáše. Byl dosazen a sásem také sesazen římským prefektem. Dal zatknout Ježíše (Mt 26,3) a předsedal synedriu (velehrad) i jeho části při Ježíšově výslechu. V J 11,50 (znovu J 18,13n) pronesl prorocký výrok: nechápete, že je pro vás lépe, aby jeden člověk zemřel za lid, než aby zahynul celý národ.
- **Prostor:** na dláždění — místo, kde Pilát podle Jana odsoudil Ježíše. (Matouš a Marek mluví o prétoriu, které je ovšem jinde.)
- **čas:** vše se odehrálo zřejmě v roce 30, snad 7. dubna. Proces Ježíše svou rychlostí, ani tím, že jeho část spadala už do svátku, neodpovídal platným ustanovením.
- **Obvinění z královských ambicí se rovná velezradě proti římské vládě.** Ježíš obviňován dále ze vzbuzení neklidu v zemi, zpochybování daňové povinnosti a chrámových autorit (chrámem jako takovým). Pilátovi ovšem zajímalo jen politické obvinění — to také zástupci kněžských jeruzalémských kruhů zdůraznili.
- **Umytí rukou** ve smyslu ujištění o nevině nebylo římským, ale spíše židovským zvykem (Dt 21,1–9; Ž 26,6). Mišna v Sanh IV,5 uvádí, že krev nevině odsouzeného ulpí na falešném svědkovi.
- Zdá se, že Krédo by správně mělo být dle takto: narodil se z Marie panny — trpěl — pod Pontským Pilátem byl ukřižován — umřel a byl pohřben. Jde tedy o časové, historické zařazení. Údaj má podtrhnout to, že se to v historickém čase a skutečně stalo. Nevíme v níhoho, kdo existoval možná, snad, nejde prvořadě o mýtus, ale naše víra je založena na tom, co se reálně odehrálo.
- **Smrt je součástí každého života**, i toho sebedokonalejšího. Ježíš (Bh) zná (poznal) lidský život se vším všudy, bídné narození, stětet se zlem, přátelství, radost, zrada, vzdálenost od Boha, smrt.
- **Ježíšova smrt byla ve prospěch lidí.** Minimálně, aby jim něco došlo, aby se ukázalo, že smrt nemá práva. Bh se Ježíšovým vzkříšením přiznal k tomu Ježíši, který uřil o Bohu odpouštějícím. Tedy platí jeho slova o milosrdném otci, majiteli vinice, který přijde o syna, ale také vyplatí stejnou mzdu i posledním.
- **Pilát selhává také jako státní úředník.** Je to obraz člověka. Pilát zastupuje nás. Nelze říci: kdyby ho nebylo, nebyl by Ježíš zemřel. Představuje náš strach o moc, život, náš nezájem, naši slabost v rozhodování.
- Ježíš se stejně jako před ním Sokrates podrobuje nespravedlivému rozsudku svým způsobem legální moci. Zároveň se na něm ovšem ukáže, že poslední slovo nemají soudci (lékaři, sousedi, děti, pohřební služba), ale Bh.
- **Neuškodí trocha realismu** — všechno to bolelo (vnitřně — zrada přátel, výsměch, lži; vnější — bičování, rány, kříž, hřeben, pomalé umírání). Pohled na sochu či obraz ukřižovaného — až tak naložili lidé s Bohem, který jim chtěl vstoupit do života.

Úskali

- V Krédu je vynechán vlastně celý Ježíšův život, jeho působení, učení, uzdravování, syčení ad. Vyznání, avšak i evangelia, věnují namísto životu Ježíše výraznou pozornost jeho konci. Ježíšova smrt je svým způsobem logickým završením jeho způsobu a pojetí života.
- Zdá se, že evangelia mají tendenci zmírnit Pilátovu vinu a Ježíšovo odsouzení připsat na vrub židovstvu. Pozor tedy na antijudaismus některých výkladů i evangelií, stejně i na to „svést vinu za smrt Ježíše jen na Piláta“. Mocní a dav reprezentují i stránky z našich povah, ale také to, jak jsme „zajati“ v určitých vztazích a skupinách schopni jednat. (Dvoutisícileté dějiny křesťanství ukazují, že ani místo církvi nebylo a není žel vždy po boku trápených a bitých.)

- Kříž je pohoršení, bláznovství. (1K 1)

Odkazy

Drewermann, Eugen: *Co vyznáváme?: rozhovor nad křesťanským křédem mezi E. Drewermannem a E. Biserem*. Brno: CDK, 2003.

Filipi, Pavel: Ježíšova smrt v tradici evangelií. In *Teologická reflexe* 12, 1 (2006), str. 45–50.

Küng, Hans: *Kředo: apoštolské vyznání víry dnes?* Praha: Vyšehrad, 2007.

Macek, Petr: Kristův kříž jako poselství a poslání. In *Teologická reflexe* 12, 1 (2006), s. 51–59.

Opatrný, Aleš: *Credo: úvahy o apoštolském vyznání víry*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.

Pokorný, Petr: *Apoštolské vyznání: výklad nejstarších křesťanských vroubných textů*. Třebenice: Mlýn, 1994.

Souček, Josef Bohumil. *Utrpení Pána podle evangelií*. 2. vyd. Praha: Kalich, 1983.

Pro děti

Pro předškolní děti

Na internetu si najdete a vytisknete; i z dětských Biblí nakopírujte obrázky, nad kterými si pak s dětmi povídejte. (Některé scény je možno vynechat, jistě by měl zastat vjezd do města a Ježíš před Pilátem.)

- **Lidé kolem Ježíše:** spousta lidí naslouchala Ježíšovi, ptala se ho, hledala u něj pomoc (s nemocemi, smutkem, samotou ad.), hodně lidí jej mělo rádo.
- **Velekněží a římsí vojáci:** Ježíš jim vadil. Je moc populární, lidé mu naslouchají, nechávají si jím mluvit do života, už nás tolik neposlouchají
- **Vjezd do Jeruzaléma:** když Ježíš přišel na svátky do Jeruzaléma, vítalo jej hodně lidí, vítali jej skoro jako kdyby do města vjížděl král na bílém koni a ne jakýsi chudý uřitel na oslu.
- **Jidáš a velekněží:** kdo nám řekne, kde bude Ježíš spát, kde bude sám a bez té spousty lidí, abychom jej mohli zatknout, tomu dáme „třicet stříbrných“, je třeba jej zabít.
- **Umývání nohou:** zřejmě, jak vyjádřit, že druhého mám opravdu rád — neštítit se, ponížít se, posloužit druhému, i když je jen obyčejný. Ježíš umyl svým učedníkům nohy, unavené a zaprášené po cestě do města.
- **Poslední večeře:** chléb, víno, přátelé. A najednou jim Ježíš říká, že ho zabijí, že jeden z těch, co jsou kolem něho, vezme peníze za to, že ho zradí; ještě chvíli být s těmi, které má rád; už takto spolu nebudeme sedávat, ale zase se jednou potkáme v místech a časech, kde vládne jen Bůh a bude nám tam společně dobře.
- **Getsemanská zahrada:** Ježíš je sám, jeho nejbližší přátelé spí, byli hodně unavení. Má strach, a tak se modlí — prosí Pána Boha, aby mu dal sílu zvládnout všechno, co na něj čeká.
- **Zrada:** blíží se Ježíšův učedník Jidáš, bývalý kamarád, za ním jdou vojáci, ukážu vám ho tak, že ho políbím, obejmou; učedníci by chtěli Ježíše bránit, zvedají klacky, ale Ježíš jim řekne, že je přece učil, že druhým se nemá ubližovat, že násilí není cesta.
- **Zapření:** Petr se plížil za vojáky, kteří Ježíše odváděli spoutaného pryč; došel až k domu, kde Ježíše soudili, šel venku; podle oblečení poznala jakási služka, že je to rybář z Galileje, že je to zřejmě Ježíšův učitel a řekla to na hlas; Petr se lekl, že by mohl také skončit ve vězení a řekl, že není.

- **Soud před Pilátem:** n?kolik lidí dostalo zaplacen, aby na soudu s Ježíšem lhali, a tak stojí před soudcem Pilátem, římským generálem, který v zemi vládl, a říkají, že slyšeli, že Ježíš chtěl udělat vzpouru a prohlásit se králem a bojovat s Římany a že říkal také, že není důležité platit dan? a poslouchat Boha. Pilát poznal, že jsou zaplacení, ale k?i?eli hlasit?, hodn? hlasit?, a pak říkali, že když Ježíše Pilát neodsoudí, že si na něj budou st?žovat nejvyššímu císa?i v Řím? a ?eknou o Pilátovi, že není p?ítel císa?e, Pilát se lekl a nechal Ježíše odsoudit k trestu smrti ukřižováním.
- **Výsm?ch:** vojáci se Ježíšovi smáli, bili ho, a když slyšeli, že o něm kdosi říkal, že to je židovský král, udělali „jako královskou korunu“ z v?tví plných trn? a dali ji Ježíšovi na hlavu.

Aktivita k tématu

Celé vyprávění je možné strukturovat podle (zjednodušeného) klí?e: nadšený dav volá „hosana“ (p?átele i ti, co se nechali strhnout); rozlícený dav „ukřižuj“ (nep?átele i ti, co se nechali strhnout, zaplatit); Pilát myslí na sebe, trochu mluví pro sebe; Ježíš mlčí — myslí na to, co p?ijde, na druhé (jeho modlitba v Getsemane), nikdo ho neslyší i kdyby mluvil.

Zkuste všichni nahlas, po?ádn? nahlas, zakřižet. A te? si vyzkoušejte ticho. Ani slovo, ani pohyb. Takto vypadal rozhovor Piláta a žalobc? s Ježíšem. Řím víc k?i?eli, tím víc je znejiš?ovalo Ježíšovo ml?ení. Co dokáže ml?ení? Jak se k?i?í vesele, jak zle?)

R?že s trny. Píchá? Bolí? Jaké to bylo?

Pro mladší d?ti

Je-li možno a chystáte-li se použít celé vyprávění, prosp?lo by mu t?eba ?tení n?kolika mluv?ími, kte?í by se st?ídali po jednotlivých scénách.

Marie, Josef a Ježíš se usadili v Nazaretu. Malé vesni?ce. Ježíš tam vyrostl, využil se truhlá?em a u?itelem. Neoženil se. Když mu bylo asi t?icet, odešel z domu rodi?? a za?al lidi u?it o Bohu.

Ježíš říkal: „P?íkázání zapsaná v bibli jsou důležitá, ale nejd?ležit?jší je mít druhé rád. Udělat pro ně něco, pomoci jim, když to pot?ebují.“

A také: „Jeruzalémský chrám to je krásná stavba, chodit do něj je pot?eba, ale důležit?jší než zaplatit chrámové dan?, je vid?t Pána Boha v t?ch, kte?í pot?ebují dostat najíst, protože mají hlad a nemají peníze na chleba. A pomodlit se někdy stranou v tichu.“

Takové ?e?i se nelíbily jeruzalémským kn?žím.

Jiným se zas nelíbilo, že Ježíš je slavný, populární a že jej lidé mají hodn? rádi. Dokonce kdosi šeptal: „Takového kdybychom m?li krále.“

Malou zemi před několika lety dobyl římský císa? a p?ipojil ji ke své velké říši. A jako svého zástupce v ní jmenoval vojáka Piláta. Pilát si myslel: „Když budu v této malé zemi dob?e vládnout, tak mi t?eba císa? sv?? í vládu nad v?tší zemí. A dobrá vláda znamená, že tu lidé budou platit císa?i vysoké dan? a nikdo strachem ze m? ani necekne.“

N?kte?í lidé si mysleli, že by se Ježíš mohl postavit do řela odvážných zbojník?, kte?í p?epadávali římské vojáky a brali jim meze i sesbírané dan?. K takovým pat?il i jeden z Ježíšových u?edník?, Jidáš. Jenže Ježíš u?il: „Své nep?átele máme mít rádi, odpoušt?t jim a když nic jiného, tak se za ně modlit. Máme se za ně modlit.“

Na svátky, kdy si celý Jeruzalém připomínal dávný příběh osvobození z Egypta, přišel do města i Ježíš. Doprovázalo jej velké množství lidí. A tu kohosi napadlo volat: „Až žije Ježíš, až žije Ježíš.“

Když Ježíš došel do chrámu, uviděl, že je plný různých prodávaců suvenýrů, výběrů daní, všichni se překlíkají a skoro se tam nejde v klidu pomodlit k Pánu Bohu. Hrozně se naštvál. Sundal pásek z kalhot (držely i tak) a začal všechny ty prodávace vyháňat. Prodáváci si šli stěžovat k nejvyššímu knězi Kaifášovi.

A ten řekl: „Dost. Toho Ježíše je potřeba se zbavit. Dám tisíc stříbrných tomu, kdo nám ukáže, kde bude dnes večer spát. Je potřeba ho zatknout někde stranou, aby u toho nebylo moc lidí a nebránili ho.“

Zaslechl to Jidáš. „Pane, dej mi ty peníze, odvedu vás večer na místo v zahradách za městem, kde bude Ježíš nocovat.“ A Kalifáš mu odpověděl: „Jsou tvoje.“

Ježíš a jeho učedníci vešli u jedné jeruzalémských přátel. Najednou si Ježíš vypůjčil od majitele domu umyvadlo, mýdlo a čistý ručník. Klekl si na zem, rozvázal Petrovi sandále a začal mu mýt zaprášené, trochu smrdlavé nohy. „Co blázníš, Ježíši?“ „Nech si ty nohy umýt, Petře. Mám tě rád a potřebuji, aby sis zapamatoval, že se nad nikoho nikdy, ani až budeš jednou důležitý, nemáš povyšovat, že máš druhým sloužit a vyprávět jim o Bohu, o tom všem, co jsem vás učil.“ Pak umyl nohy všem.

Po večeru šli učedníci s Ježíšem do jedné zahrady za město, aby tam přespali. Po cestě zpívali. Jidáš se tiše vytratil.

Když už si unavení začali roztahovat pláště ke spaní řekl Ježíš: „Mám strach. Zítra mě zabijí. A vy budete smutní a naštvaní, že to tak dopadlo. Utečete a vrátíte se zpátky ke svým lodím a sítím.“

„Ne. Já ne. Já nikdy. Já budu pořád s tebou. Pořád ti budu věřit.“

„Petře, ještě než zítra ráno kohout zakokrhá, tak mě zapřeš.“

„Co si to o nás, Ježíši, myslíš, vždyť nás znáš. My s tebou zstaneme.“

„Co dělá pastýř, co má na práci?“

„To známe. To už jsi říkal.“

„Tak co?“

„Pastýř má ovce chránit před vlky, dávat na ně pozor a když se nějaká ovce zaběhne, tak ji najít.“

„Správně. Když zabijí vlci pastýře, tak se ovce rozutečou.“

Učedníci byli hodně unavení, ve dne bylo vedro, do města šli dlouho. Ježíš je prosil: „Pomodlete se se mnou. Nechci být sám.“ Ale za chvíli všichni spali.

Ježíš se tiše modlil: „Pane, dej mi svoji sílu, abych to zvládl. Mám strach. Nechci umřít. Musí to být. Děj se vůle tvá. Buď, prosím, s těmi, kdo budou zkoušet žít podle toho, co jsem učil, kdo v tebe budou věřit, buď s nimi.“

Najednou tu bylo spousta vojáků v čele s Jidášem. „Ten, koho obejmou, toho zatkněte.“

Přivedli Ježíše do krásného domu. Na rukou měl pouta. Vypadal velmi unavený, nevyspal. Před ním a za ním šli služebníci nejvyššího kněze. Popoháněli ho holí.

Velekně seděl na hezké židli. Kolem něj další kněží. „Tak tohle je on.“

„Co je na n?m tak p?itažlivé?“

„Možná to, že nau?il lidi tykat Pánu Bohu.“

„Kv?li n?mu nás už tolik nepot?ebují. Nenosí dost ob?tí do chrámu. Dávají málo pen?z do chrámové pokladny.“

„Tak t? tu kone?n? máme.“

„Slyšel jsem ho, že ?íkal, že chce zbo?it chrám. Nebo že náš chrám bude zrušen. N?co takového. Už p?esn? nevím.“

P?ivedli další sv?dky. Jenže k ni?emu to nebylo. Bylo poznat, že jsou zaplacení a že Ježíše nejspíš v život? ani nevid?li. Lhali.

Ježíš ml?í. Pro??

„Víš co, tak se t? zeptám já,“ ?ekl velekn?z. „Jsi poslaný od Boha?“

„Jsem.“ Odpov?d?l Ježíš.

„Tak a máme t?!!! Tohle je rouhání. Tohle nikdo o sob? ?íci nesmí.“

„Co s ním ud?láme?“

„Necháme ho zabít ?ímany. Necháme ?ímany, aby ho popravili. ?ekneme jim, že jej lidé cht?li provolat králem.“

A zase ho holí strkají. Do jiného krásného domu.

Petr se díval z povzdálí a zeptal se n?jaké služby: „Kam ho vedou?“

„K Pilátovi, aby ho odsoudil. Ty ho znáš, vypadáš, že jsi také z jeho kraje?“

„Ne!!! Neznám, v?bec. Jen m? to zajímalo.“ A rychle utekl.

Ježíš stojí na chodb?. ?ímský místodržitel ještě nevstal.

A pak je tu. V pozlacené zbroji, v ?erveném plášti. S vav?ínovým v?ncem na hlav?. Dnes mu zahradník uvil ?erstvý.

„Prý jsi židovský král?“

„?íkáš to, protože ti to ?ekli.“

„Nevypadáš jako král.“

„Království, o kterém já mluvím, nemá hranice, vojáky, neplá?e se v n?m a neplatí se v n?m dan?. Je v n?m B?h.“

Pilát se na Ježíše díval. Nep?ipadal mu jako rebel. Snad bláznivý kazatel.

„Nechce se mi ho dnes soudit.“

„Jestli ho nenecháš popravít, tak na tebe budeme žalovat císa?i, že nebráníš rebelii proti n?mu.“

Pilát se za?al bát.

„Budou svátky. Každý rok vám propouštím jako sv?j dar jednoho v?zn?. Co kdybych pustil Ježíše? Je neškodný.“

„Uk?ižovat, uk?ižovat!“ Venku stál dav lidí, n?kte?í dostali zapláceno, aby to k?i?eli. Jiní se nechali strhnout.

Tak Pilát nechal Ježíše zbi?ovat a odvést na popravišt? za m?sto.

Pilátovi vojáci se Ježíšovi smáli, bili ho. A když slyšeli, že o n?m kdosi ?íkal, že to je židovský král, ud?lali korunu z v?tví plných trn? a dali ji Ježíšovi na hlavu.

Aktivita k tématu

V?tšina biblických atlas? i n?která vydání biblí obsahují plánek Jeruzaléma. Je možné d?tem ukazovat Ježíš? v dobrovolný a následn? nedobrovolný pohyb po m?st?.

Pilát jako loutka: Kdo vlastn? manipuluje kým. Jeden jde za dve?e a skupina v místnosti vybere jednoho manipulátora, který bude ur?ovat, co budou všichni ostatní d?lat, všichni ostatní jej budou napodobovat. P?ivolaný zpoza dve?í má p?ijít na to, kdo vlastn? akci ur?uje. Pilát, a? vládce, se nechal ovládat. ?ím vším: strachem, velekňzem?

Nebo: vzít si ješt? p?ed samotným vypráv?ním loutku (klasickou ?i jen na špejli) a povídat si s d?tmi o tom, jestli se sama hýbe. Kdo ji vodí? Kdo tahá za nitky? A pak, když dojde ve vypráv?ní na Piláta (a nebo i dav, jeruzalémské kn?žstvo, Jidáše, Petra), vždy si ?íct, co „je vodí“, co tahá za nitky — sobectví a strach, peníze, ztráta vlivu, zlost, strach, druzí lidé.).

Hra: Tr?n pravdy a lži. Nap?. Ježíš toužil být vládcem Judska. Ježíš se vyu?il ?ezníkem. Ježíš o sob? mluvil jako o pastý?i. U?edníky nutil Ježíš mít si p?ed jídlem ruce. Pilát byl ?ímský císa?. Pilát se poctiv? snažil, aby soud s Ježíšem byl spravedlivý. Jeruzalémský velekňz se jmenoval Kafr ad.

Pro starší d?ti

Spole?ný rozhovor

1. Jak by to dopadlo s Ježíšem dnes, kdyby p?išel se svým u?ením o praktické lásce k druhým, o pomáhání druhým, o odpoušt?ní, o nevytahování starých vin, o nepomlouvání, nevracení ran, do našeho m?sta, vesnice, sboru, do naší školy? Kolik z nás by jej poslouchalo, komu by vadil? Vyprovokovalo by to nakonec také n?koho, že by jej zabil, nechal zabít? Nebo bychom byli lhostejní?
2. Ježíš sám o sob? vypráv?l podobenství o vina?ích (L 20,9–19). P?e?t?te si je. Ježíš sám sob? z?ejm? rozumí jako synu majitele vinice, který p?išel nájemc?m vinice (nám obyvatel?m sv?ta) p?ipomenout, že mají (máme) jakési povinnosti v??i majiteli (starat se o zemi, odvád?t z ní cosi — n?jak nakládat a množit to, co jsme dostali — obdarování, talenty) a ?ekal, že to s ním dopadne podobn?, že za to nepohodlné p?ipomínání Boha bude zabít.
3. Vyjmenujme si základní skupiny lidí v tehdejším Izraeli, kterým Ježíš vadil, a pov?zme pro?.
 - **Farizeové:** ob?as je Ježíš upozor?oval na to, že by s vodou mohli z vani?ky vylít i dít?, totiž, že hodn? dbají na dodržování Mojžíšova zákona, ale n?kdy zapomínají na to, že jeho základním pravidlem je praktická láska k bližnímu, k sob? samotnému a osobní vztah s Bohem.
 - **Saduceové:** byli kn?ží, kte?í m?li n?kdy pocit, že nejd?ležit?jší je udržet provoz jeruzalémského chrámu, konat ob?ti; vybírali dan? na provoz chrámu; n?kte?í z nich si z chrámového „náboženství“ ud?lali obchod; Ježíš je kritizoval za to, že zapomínají, že mnohem podstatn?jší než kolikrát p?ijdu do chrámu a kolik zaplatím do chrámové pokladnice je, zda si s Bohem

povídám.

- **Zelóti:** chtěli proti římské okupační moci bojovat se zbraní v ruce, možná si někteří z nich slibovali od populárního Ježíše, že se postaví do jejich řela a že povolá z nebe anděly a společně vytlačí Římany z Palestiny; Ježíš je tím, že se nechtěl postavit do řela vzpoury i tím, že se proti římské moci nevymezil, tak jak si představovali, zklamal.
 - **Římská okupační moc:** chce mít v zemi klid a pořádek, jakýkoliv rozruch jim vadil, provokuje i to, že Ježíš učil své učedníky, aby s vojákem, který je donutí, aby mu nesli jednu míli batoh, šli míle hned dvě a přátelsky si s ním povídali.
 - Ježíš mohl provokovat i ty, kterým někoho neužravil, i bohaté i chudé. Lidé jsou schopni jeden den volat někomu sláva a druhý den pryč s ním. Záleží jen na tom, čím a kým se nechají ovlivnit. Takže Ježíše na kříž dostala kombinace lidského strachu, lhostejnosti, nerozumu, nechuti poslouchat nepřijemné připomínky Boha a to, že různým vadil.
4. Přečtěte si biblické vyprávění o Ježíšově zatčení, soudu a odsouzení. Zkuste charakterizovat jednotlivé postavy. Promluvte si o tom, proč Ježíš spíše mlčel, nehájil se. (Viz *Přesah*.)

Přesah

Přijíždí království tvé... neboť tvé jest království i moc... o jaký druh vlády jde, o jakém způsobu vládnutí Ježíš tak často mluvil. Jaké je jeho království?

Nespravedlnost, křivé svědectví, „to není fér“ – možná dříve všemu v příběhu o Ježíšově procesu nerozumí, ale mívají většinou cit pro spravedlnost, zkušenost se šikanou, podrazem, křivdou.

Dříve vidí a mluví o zabíjení, krvi, přích hrách „zabíjejí“. Neměli bychom se tedy bát až tak moc realismu, že to bolí.

Co je to pravda? Známe ji, vlastníme ji (máme ji)? Všechny dopady našeho vlastního jednání i jiných druhých budou odhaleny až „na konci“. Je pravda to, co ublíží, zraní? Jaká je pravda? Ježíš o sobě mluví jako o pravdě. Pravda v biblickém smyslu znamená být pevný, spolehlivý, věrný. Pravda stejná jako spravedlnost není možná bez milosrdenství, bez lásky. Ježíš ukazoval, co je klamné, odhaloval, co je hluboké, jak hluboké má kořeny, jak se nás týká, co je iluze (Pilát: myslel si, že má moc). To dělá i na konci své pozemské cesty.

Celé evangelium (zvláště zdůrazněno u Jana) je vlastně odpovědí na tu Pilátovu otázku: Co je pravda? (Kdo jí „má“; od koho k nám přichází; kde je?)

Kdo vládne v naší zemi? Rozhodují naši ministři a předsedové vlád, hejtmani také soudní spory? (Je dobře, že to je rozděleno.)

Jak se říká procesům, kde soudí soudce podle předešlé domluvené scénáře, nebo podle toho, jak pře dav nebo si žádá veřejné mínění? Slyšeli jste o nějakém takovém soudu u nás?

Měli by soudci brát ohled na to, co si o nějakém známém obviněném myslí tenáři novin a diváci televize?

Liturgie

Rituál

Dříve by se třeba mohly naučit znamení kříže, resp. alespoň o něm vědět. Bohoslužby začínají zpravidla slovy: „Ve jménu Boha Otce — i Syna — i Ducha svatého.“ Což je také základní osa Apoštolského vyznání víry (i když Otec přijde hodně zkrátka). Luterští, Římsko i řecko katolíci i pravoslavní křesťané se při té příležitosti křížují. V českobratrské církvi evangelické se toto znamení spíše nepraktikuje.

Spojte palec a ukazováček na pravé ruce, pak se dotkněte ťela (když říkáte ťi se v duchu modlíte *ve jménu Otce*), dotkněte se hrudní kosti (když říkáte *i Syna*), dotkněte se levého ramene, pak pravého ramene (když říkáte *i Duchu Svatého*).

Vťíci se tímto znamením (značí se na ťele — rozumu, na srdci — sídlo citu — a na ramenou — symbol lidské aktivity) dávají pod ochranu Boží, vyjadřují tak, že cokoliv dělají, chtějí dělat ve jménu Božím; upamatovávají se na toho, kdo jim dal život, uťí jej žít a provází nás v nřm.

Biblický text k zapamatování

Kristus bude trpět a ťetího dne vstane z mrtvých. (L 24,46)

Okénko do bohoslužeb

Verze A) Chcete-li, využijte této pťležitosti a řekněte o zmřnř znřní této formule ze starého „trpěl pod pontským Pilátem“ (jako by byl Pilát z mřsta Pontu) na souřasně „trpěl pod Ponciem Pilátem“ (Pilát byl z rodiny Pontii).

Verze B) Míváte taky někdy sen, že něco chcete udřlat, ale ono to nejde? Ťřeba zavolat „Poroz!“ nebo „zlodřj!“. Nebo chcete utěct, ale neposlouchají vás nohy. Je to hrozná bezmoc. A probudit se z takového snu je vysvobození. Bezmoc zažíval možná i Ježíř, když byl vyslýchán a týrán. A zažíváme ji i my, kdo ten pťřbřh řteme. Proř nemřže Ježíř říct, jak to je! Ře je opravdu Král? Vysvobození pťřnese až řetí den. Dnes je v nedřlce na řadř pťřbřh o Ježířovř utrpení — „Trpěl pod Ponciem Pilátem“.

Modlitba

Pane Bože, odpusř nám, že máme někdy strach se zastat toho, kterému někdo ubliřuje. Odpusř, že říkáme, že máme pravdu a ve skuteřnosti si tím zas tak moc jistí nejsme. Odpusř, že někdy pravdu neříkáme. Říkáme si, že my bychom řř bránili, zastali se řř. ale kdyby jich bylo víc a my najednou mřřli strach, možná bychom řř také nechali odsoudit. Amen.

Odkaz na píseř

[V nebi je trřn \(SV360\)](#)

[Byl jsi tam, když byl kťřžován mřřj Pán](#)

[Je lepší na skále řivot svřřj mít \(SV118\)](#)

[Shromáždil řlovřk prý moudrosti své poklad](#)

[Jezu Kriste, řřřdrý knřře](#)

[Kristus, pťřklad pokory, Pán náš milostivý](#)

Cílová skupina

[Starří řkolní](#)

[Řkolní](#)

[Pťedřkolní](#)

[Mladří řkolní](#)

Katechetické cykly

[Desatero – Modlitba Pánř – Krédo](#)

Téma

[Krédo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jan 18,28–19,16](#)